וכי תימא בציר הוא כולי והא בלבד¹ קאמר -

And if you will say, it is only less, etc., but he said 'only'

Overview

The גמרא גמרא states that it is not possible that she conceived when she was a נערה נערה בערה אלא ששה חדשים taught מוער אלא ששה חדשים.² In our ממואל נערות לבגרות אלא ששה חדשים (perhaps מרות meant that the period of נערות נערות (but it can be more than six months; the text continues and asks אלא קאמר (but it can be more than six months; the גמרא responds, הא אלא קאמר (but it can be more and no less.

בקונטרס (בקדושין דף עט,א) לא גריס ליה דבלאו בלבד משמע טפי לא:

רש"י elsewhere **is not גורס** this question and answer, **for without** the word 'בלבד', the statement of נערות **indicates** that the period of נערות **is not more** than six months.

Summary

רש"י is not גורס the question and answer of 'וכ"ת בציר וכו', והא בלבד קאמר', since even without this inference, it is obvious that שמואל meant six months exactly.

Thinking it over

It seems that אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים בלבד was בלבד ששה חדשים בלבר. It is therefore understood that even without בלבד, it means exactly (as תוספות writes), since it still would say 'אלא'. However, according to our גירסא (where there is no בלבד, only אלא) perhaps if there was no אלא we would not assume that it is exact. Then the answer is valid; we need the אלא to teach us that it is exactly six months?!

¹ In our texts it reads אלא instead of בלבד, but they both mean 'only'. The word 'בלבד' is not in our texts at all.

² A child cannot be viable if the pregnancy was only six months.

³ Perhaps the conception and the live birth was during this longer נערות period.

⁴ בד"ה וכי שפי איכא הא שפי איכא הא בלבד אלא בלבד הוא בדיר הוא פרש"י. We cite the ריש פרש"י אדעתין. דמהיכא רס, דמהיכא לא בלבד אלא בלבד אלא בלבד הוא שפי איכא איכא הדשים. There is no reason for doubt, since שמואל did not say, 'the time of נערות is not less than six months', rather he said the time is six months; this means no more and no less.

 $^{^5}$ See (however) תוס' נדה סה,א ד"ה וכ"ת.

⁶ See 'Thinking it over'.

⁷ It would perhaps read ששה חדשים בין נערות לבגרות.